

5.Fung Yu-lan. A Short History of Chinese Philosophy // New York, the Macmillan Company, 1958. – 368 p.

ЕСХАТОЛОГІЧНІ МОТИВИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ КАРТИНИ СВІТУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КУЛЬТУРНО-ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ

Борисова Т. В.

*кандидат філософських наук, доцент кафедри міжнародної економіки і соціально-гуманітарних дисциплін,
Український державний університет науки і технологій,
м. Дніпро, Україна*

В сучасній картині мультикультурного світу доволі багато запитів та проблем, що вимагають вдумливого погляду з боку філософії. Однією з найбільш актуальних тем виступає тема есхатологічного виміру культури та історії. В межах історико-філософського дискурсу сам факт постановки питання у такому ключі – це вже повнокровний філософський запит. Відзначимо, той факт, що есхатологічні обґрунтування культури в історії філософської культури мислення завжди зберігає свою гостроту.

В задачі нашої роботи буде входити спроба розкрити проблемне поле співвідношення есхатології та культури як феноменів духовного життя особистості та історичного розвитку суспільства.

Методи системного та структурного аналізу, що використовуються у цьому дослідженні дозволять методологічно закріпити за феноменами «есхатологія» та «культура» статус самоцінних культурних явищ, що відкриті для органічного злиття в філософській та християнській картинах світу. Порівняльний аналіз нігілістичної та християнської картини світу дає можливість досліднику побачити «точки зростання» культури як такої. Разом з тим це також дозволяє вести мову про містичні та історіософські горизонти християнської картини світу. Філософ звертаючись до розгляду цього питання у значеннях «есхатологія» та «культура» має бути далеким від думки, що інтуїтивна, внутрішня ясність цих понять – є очевидною. Подібна ясність є оманливою, оскільки приховує в собі складне протиріччя секулярний традицій їх сприйняття та тлумачення. Тому так важлива поміркованість та розважливність у використанні та спробах раціонального опису їх філософського навантаження. Оскільки подібне «навантаження» може змінюватися в залежності від основного культурного контексту (релігійного, етичного, наукового, мистецького та інш.). Тим більше, що їх поліваріантність сприйняття багато в чому залежить від суб'єктивного погляду самого мислителя-дослідника.

Сплеск уваги до цієї проблематики спостерігається в епоху перехідного періоду, зламу століть та зміні філософської картин світу, мова йде про ХІХ століття. Це час зростання напруженості та занепокоєння втратою сталого і традиційного в самій культурі, яку атакують агностичні та езотеричні новомодні концепції. Сьогодні інтерес до них теж не згасає, проте фокус уваги дещо змінений. Мова йде про спроби проговорити іманентні та трансцендентні аспекти майбутнього світу.

Зауважимо, що сучасну європейську масову культуру з її масовою свідомістю важко і доволі складно з чимось порівнювати. Тому її слід розглядати на фоні християнської картини світу, що є консервативною та традиційною по відношенню до неї. Вчиняються спроби розкривати питання есхатології через прийоми літературної казуїстики, за прикладом модернових притч «похмурого» Кафки. Якщо ми заходимо у це поле дослідження, то

оминути увагою суперечки з приводу природи мистецької творчості взагалі важко. Таким чином проблема культурного рефлексії перебуває у тісній перекличці з усією філософською антропологією.

Руйнівною та неконструктивною є, на наш погляд, будь-яка спроба розглядаю ці питання світоглядно їх розводити у різні боки. Так само і вчиняти спробу їх надуманого «примирення» виглядають доволі сумнівними та нікчемними. Вони не потребують примирення якщо їх розуміти зважено та з однозначною очевидністю у трактуванні. Обрана таким чином дослідником «золота середина» є ознакою зрілої та консервативної позиції. Чому? Тому, що такий підхід дає змогу триматися помилкових крайнощів. А саме: «культура узята без есхатології» та «есхатологія, що тлумачиться без культурного контексту».

Вдумливий розум дослідника сучасної нам культури та того культурного контексту в якому ми усі перебуваємо на противагу ускладненим схоластичним образам апокаліптичної картини світу протиставляє критичний погляд на так звані культурні секулярні проекти «кінця світу». Новомодні та сумнівні з точки зору духовних цінностей «стихії ідей» атакують на нав'язують себе сучасному культурному простору. Тема есхатологічної долі усього суцього завжди була на вістрі часу і не випадала з фокусу уваги творчих кіл митців.

Можна виділити декілька спільних рис у проблематиці, що успадковуються різними поколіннями філософів XIX та XX століть:

- порівняння традицій філософської грецької думки з її етичними кодексами з християнськими кодексами;
- спроба зробити широкими масками загальний обрис проблеми «смерті» світу та особистості;
- категорична відмова від гносеологічного пафосу у розмислах про кінцеву долю світу;
- спроба заміру градусу трагізму смерті без есхатологічної перспективи як виходу на ідею «відродження».

Червоною лінією через увесь аналіз питань християнської есхатології та її унікальності для культури проходить не менш велика тема – тема свободи волі людини у трагічних акордах закінчення буття історичних процесів. Для дослідника цих питань важливо зберігати навіть по відношенню до себе об'єктивність, тобто уникати крайнощів індивідуального переживання цих екзистенційних феноменів. Не менш важливим є уникнення іншої крайнощі – спроби жорстко раціоналізувати це питання, оформити його у найгірших традиціях пізньої схоластики. З історії нам відомо, що Ф. Ніцше був одним з перших, хто здійснив виклик Сократу через товщу століть докором про всеохоплюючу раціоналізацію основ буття, живої матерії буття, її стихійним силам та явищам що складають її природу. Такий підхід, на наш погляд, не буде конструктивним та коректним по відношенню до предмету дослідження. То ж варто пам'ятати, що сама по собі культурна творчість не просто задає умови та тональність людському буттю, а фактично стає формою гідного буття людини в очах інших та Творця усього суцього, не зважаючи на мінливість та термінальність людського буття. Сакральність феномену смерті в філософській культурі мислення визнається лише за умови її есхатологічного виміру в масштабах не лише конкретного буття людини але і мета історичного горизонту. Онтологічні та аксіологія глибини питання про сенс смерті лягають в основу будь-якого філософського аналізу культури як смислової форми буття людини. Де есхатологія постулюється як позитивна життєва установка.

Список використаних джерел:

1. Казанова Х. По той бік секуляризації: Релігійна та секулярна динаміка нашої глобальної доби / Х. Казанова; пер. з англ. О. Панича. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. – 264 с.
2. Луц У. Феномен секуляризації: наближення до транс-цендентного: Монографія / У. Луц. – Львів: Літопис, 2016. – 240 с.
3. Горохолінська І.В. Постсекулярність: філософські та богословські інтенції сучасної релігійності : монографія / Ірина Горохолінська. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. – 424 с
4. Холліс Д. Душевні трясовини. Повернення до життя після важких потрясінь. К.: Видавництво Ростслава Бурлаки, 2023. – 264 с.
5. Тейлор Ч. Секулярна доба. Книга друга. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. – с. 616.
6. Дзоя Л. Історія гордині: психологія і межі розвитку. Львів. Вид-во «Астролябія», 2020, 384 с.,
7. Честертон Г. Вічна людина. Львів: Свічадо, 2024. – 344 с.
8. Сверстюк Є.О. Рукописи горять. Рукописи не горять// Правда полинова. К.: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2009. –304 с.
9. Таранов С. Внутрішня історія філософії. Нариси з теології історії мислення. [монографія]. Київ: Центр гуманітарної освіти НАН України, 2023. – 194 с.

МЕДИЧНА ПРАКТИКА В УМОВАХ ВІЙНИ

Василенко Марія

Харківський національний медичний університет,

м. Харків, Україна

Збройна агресія проти України радикально трансформувала простір медичної практики – лікарі в Україні працюють в умовах системної небезпеки, нестачі ресурсів, атак на лікарні та на межі людських сил. Так, з початку повномасштабної агресії РФ у лютому 2022 року система охорони здоров'я України зазнала понад 2000 нападів на об'єкти медичної допомоги, унаслідок яких пошкоджено чи зруйновано понад тисячу лікарень і клінік, а сотні медичних працівників загинули або були поранені [4]. Водночас, попри постійну загрозу життю, емоційне виснаження та хронічний брак ресурсів, медичні працівники продовжують виконувати свій обов'язок із надзвичайною професійністю й відповідальністю. Щоденна практика лікаря у прифронтових чи деокупованих регіонах нерідко пов'язана з етичними дилемами – від необхідності сортувати пацієнтів у критичних ситуаціях до роботи в умовах подвійної лояльності, коли вимоги системи можуть суперечити інтересам конкретної людини. Однак саме здатність діяти з огляду на гідність пацієнта – навіть під тиском обставин – забезпечує збереження довіри до медицини як простору гуманності. Однак, навіть в таких вимогах важливо зберігати гідність пораненого передусім як людини навіть у найбільш жорстких реаліях війни. Той факт, що медики залишаються ефективними – не лише функціонально, а й морально – є свідченням сили професійної ідентичності, яка чинить опір дегуманізації й стверджує найвищу гуманістичну цінність – життя, на чому постійно роблять наголос викладачі ХМНУ під час занять. Це спонукає студентів-медиків, принаймні 3-го курсу² медичного факультету, переосмислити свою місію у час війни і, відповідно, більш відповідально ставитися до своїх обов'язків.

Адже, у воєнних обставинах на передній план виходять ті аспекти медицини, що у мирний час сприймаються як само собою зрозуміле: етика, довіра, повага до гідності особи, професійна автономія та справедливий розподіл ресурсів. Лікар змушений діяти у просторі